

Буратинський В. В., старший викладач
кафедри аудиту і аналізу, Чортківський
інститут підприємництва і бізнесу
(ТАНГ)

ІНВЕСТИЦІЙНІ РИЗИКИ – МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ ЇХ ВЕЛИЧИНОЮ

Запропоновано методику вивчення інвестиційних ризиків з огляду на окремі аспекти інвестиційної діяльності професійних та інституційних інвесторів. Пропонується методика управління величиною інвестиційних ризиків.

Ключові слова: інвестиційний ризик, фінансові інвестиції, фондові цінності, професійний інвестор.

Для прийняття заінтересованими особами адекватних рішень по відношенню до інвестицій в конкретні види цінних паперів і оцінки кон'юнктури ринку цінних паперів в цілому суттєве значення має інформація про стан фінансових інвестицій, що формується на базі облікових даних конкретних організацій – інвесторів. Діюча система обліку не у повній мірі враховує рівень професіоналізму інвесторів (професійний чи інституційний інвестор), викликають ряд зауважень та пропозицій щодо методів оцінки фінансових інвестицій. Крім вказаного, система показників звітності не дає можливості отримувати інформацію про фінансові інвестиції в цінні папери в обсягах і вигляді, що необхідний для аналізу і прогнозування ситуації, не дивлячись на той чинник, що найбільша питома вага активів професійного інвестора припадає саме на інвестиції в цінні папери. Також залишаються неопрацьованими питання, пов'язані з можливими методами обліку і оцінки крупних пакетів акцій.

Інвестиційні процеси завжди повинні супроводжуватись детальним аналізом інвестиційного об'єкту. На сьогоднішній день є багато загальнонаукових розробок з проблем обліку та аналізу вітчизняних авторів: Я.Д.Крупка, С.Ф.Голов,

В.П.Завгородній, Б.М.Литвин, Є.В.Мних, Ф.Ф.Бутинець, М.С.Пушкар, В.В.Сопко, та зарубіжних: А.Д.Шеремет, М.П.Любушкін, В.В.Ковальов, О.М.Волкова, І.Я.Лукасевич, А.Мартенс, Дж.Тьюлз, С.Бредлі, М.Тьюлз та інші. І все ж не можна вибрати універсальну методику аналізу. Особливо гостро це питання стоїть в Україні, адже всі методики не завжди можна з успіхом застосовувати на національному ринку фінансових інвестицій, зважаючи на його особливості.

Основною метою дослідження є розробка методичних і практичних рекомендацій по вдосконаленню обліку і аналізу, оцінки фінансових інвестицій в цінні папери і висвітленню інформації про них у бухгалтерській звітності, а також розробка методики аналізу інвестиційних об'єктів.

Структурне вдосконалення економіки нашої держави неминуче призводить до відродження ринку цінних паперів та відповідного переліку посередницьких інститутів: фондові біржі, брокерські і дилерські фірми, інвестиційні компанії і фонди.

Як вже відмічалось раніше, на сьогоднішній день ринок фінансових активів представлений різноманітними цінними паперами: дольовими, борговими, похідними. Щоб орієнтуватись в обширному переліку (різновидностях) акцій, облігацій, сертифікатів, векселів, необхідно орієнтуватись в їх економічному призначенні, умовах випуску і обігу, способах отримання доходу. Важливе завдання інвестора – визначити дохідність кожного цінного паперу, як поточну, так і кінцеву.

Фінансові інвестиції завжди супроводжуються відповідним ризиком як від недоотримання очікуваного доходу, так і втрати інвестиційного капіталу. В той же час кваліфікований аналіз кон'юнктури ринку фінансових активів дозволяє оцінити надійність запланованих вкладень і вибрати оптимальний варіант. Проведення такого аналізу потребує знань основних методів фінансових розрахунків: складу і видів процентних ставок, приросту вартості інвестованого капіталу по простих і складних процентних ставках, визначення величини капіталу шляхом математичного дисконтування і комерційного обліку.

Бухгалтерська звітність, в першу чергу баланс підприємства, – важливе джерело інформації про фінансовий стан емітента, якість його цінних паперів. Вміння використовувати дані бухгалтерського балансу при оцінці фінансової незалежності, платоспроможності, ділової активності, рентабельності емітента цінних паперів - необхідні умови грамотних фінансових інвестицій.

На сьогоднішній день успішна робота з фондовими цінностями вимагає застосування всього спектру накопичених аналітичних методів, від елементарних процентних обчислень до складних багатовимірних і стохастичних моделей, що дозволяють отримати оптимальні характеристики комерційних оборудків у залежності від різноманітних умов їхнього проведення. Постає необхідність оцінювати фактор часу, давати оцінку потоку платежів, кількісного аналізу ефективності інвестиційних проектів і операцій з цінними паперами, цифрового обґрунтування прийняття рішень в умовах ризику і ін. Поряд з наведеними методами застосовують також ряд нових підходів до вирішення задач фінансового аналізу, що базується на методах оптимізації і імітаційного моделювання.

Здійснюючи фінансові інвестиції, держатель цінних паперів переслідує одну мету – отримати дохід, збільшити капітал або зберегти його на попередньому рівні, що особливо актуально в умовах нестабільної економіки. Інвестуючи заощадження сьогодні, покупець фінансового активу відказується від певної частини матеріальних благ в надії зміцнити свої фінансові позиції в майбутньому.

Ризик інвестування грошових ресурсів у цінні папери – це ймовірність отримання збитків або недоотримання очікуваних прибутків. Вивчаючи літературні джерела, західні економісти розрізняють дві категорії ризику, які складають в підсумку загальний ризик інвестицій: систематичний і несистематичний ризик.

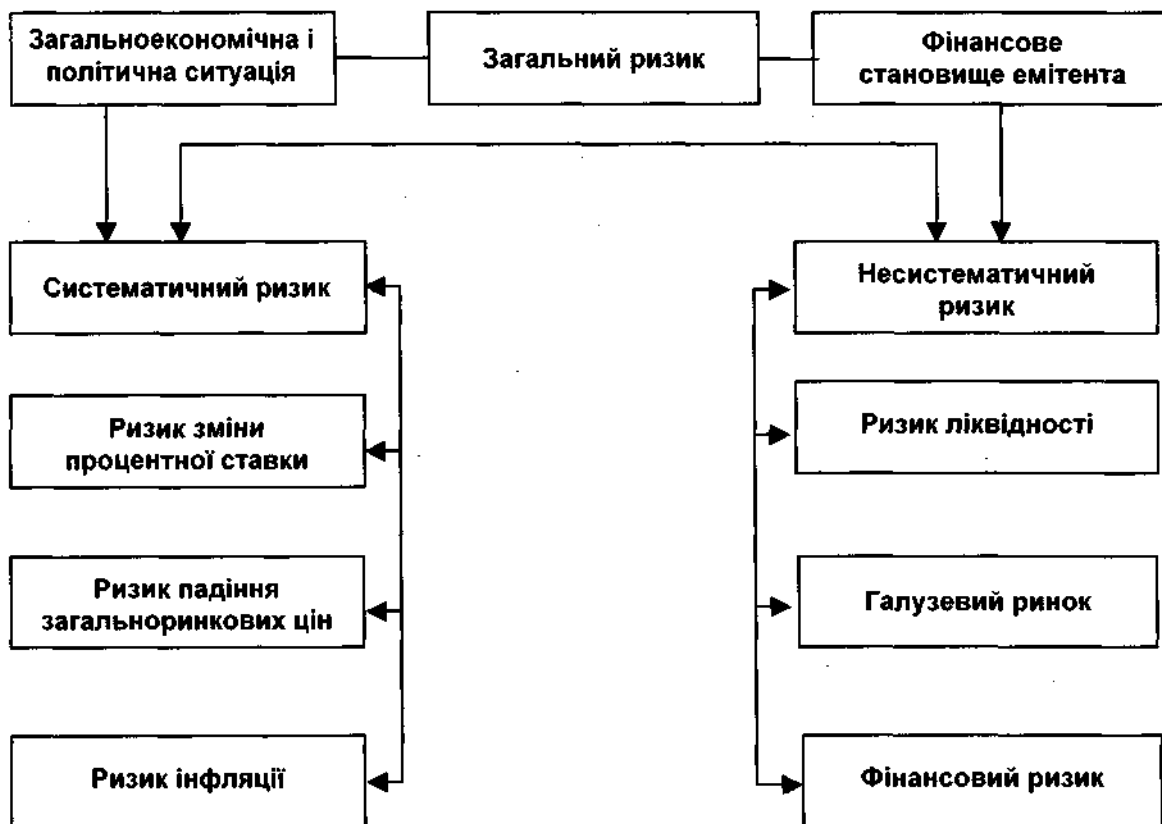

Рис.1. Структура ймовірних фінансових ризиків

Характеризуючи перелічені види ризиків, необхідно відмітити, що систематичний ризик пов'язаний з загальною економічною і політичною ситуацією в країні і навіть у світі, ростом цін на ресурси, загальноринковим падінням цін на всі фінансові активи. Як наведено на схемі, до категорії систематичних відносяться: ризик зміни процентної ставки, ризик падіння загальноринкових цін і ризик інфляції.

Власне ризик зміни процентної ставки особливо зростає в умовах інфляції. Це пояснюється тим, що знецінення грошей призводить до подорожчання нових позик, підвищується процентна ставка по боргових зобов'язаннях - облігаціях, ощадних і депозитних сертифікатах, банківських векселях. За наведеної ситуації, інвестор, який має в наявності цінні папери більш раннього періоду випуску, попадає у невигідні умови, оскільки отримує проценти по старих, менших ставках. Бажання уникнути даного виду ризику відштовхує інвесторів від вкладання коштів у довготермінові облігації строком позики більше одного року, оскільки важко передбачити витки інформації на великий період. Особливо важливу роль фактор прогнозування відіграє у країнах з нестабільною економікою.

На наш погляд, такий фактор ризику відіграє домінуючу роль на національному фондовому ринку. Власне, тому на українському ринку більшим попитом користуються короткотермінові боргові зобов'язання - сертифікати, банківські векселі. Термін їхньої позики невеликий, в межах від місяця до року, а процентна ставка велика і підвищується у відповідності з темпами інфляції. Тому привабливим, в даному випадку для інвестора, є чинник, що уможливорює інвестору зберегти капітал від знищення.

Література

1. Усач Б.Ф. Актуальні проблеми у сфері бухгалтерського обліку // Матеріали міжвузівської конференції "Проблеми реформування бухгалтерського обліку в сучасних умовах господарювання". - Львів: ТРИАДА ПЛЮС, 1997. - с.7-10.
2. Финансовые и экономические показатели зарубежных фирм, методика их анализа. - К.: МП «Бета», 1991. - с.22.
3. Финансовый анализ деятельности фирм. - М.: Ист. - сервис, 1995. - 240с.